

Összefoglaló a SZEF Szövetségi Tanácsának 2005. február 18-i üléséről

1. Megbeszélés Gyurcsány Ferenc miniszterelnökkel

A SZEF Szövetségi Tanácsa 2005. február 18-án tartott kibővített ülésén részt vett és felszólalt Gyurcsány Ferenc miniszterelnök.

Szabó Endre beszéde

A tanácskozást megnyitó beszédében dr. Szabó Endre röviden vázolta a közszolgálatban dolgozókat foglalkoztató kérdéseket. A SZEF elnöke szóvá tette, hogy a rendszerváltás politikai és kormányzati programjában kiemelt helyet kapott ugyan az államháztartás reformja, de az eddig csak hivatkozási alapul szolgált az olcsó állam köntösébe bújtatott, valójában pusztán fiskális szemléletű és szándékú, szakmailag megalapozatlan változtatásokhoz, a fűnyíró elvű létszámcsökkentésekre. A politika és a közszolgálatot irányító kormányzatok súlyos adósságot halmoztak fel azzal, hogy máig nem adtak egyenes és egyértelmű választ arra, meddig terjed az állam felelőssége a humán közszolgáltatások nyújtásában. Nem tisztázott, hogy mi lehet a reális arány az állam közszolgáltatási kötelezettsége és az egyéni öngondoskodás mértéke között a mai Magyarországon, milyen humán közszolgáltatási funkciókat és feladatokat kíván a kormány *kizárólagosan* állami, *mit jellemzően* közszolgálati és *mit vegyes fenntartású* intézményekben ellátni.

A SZEF 15 éve vallott álláspontja, hogy *az állam nem bírhatja ki közszolgáltatási felelőssége alól. A közszolgáltatásokat — ha nem is kizárólagosan, de jellemzően — költségvetési intézmények és közszolgálati jogviszonyban álló alkalmazottak útján kell biztosítani.* A humán alapellátás nem piacosítható a verseny nyers követelményei szerint, meg kell találni a helyes arányokat. A SZEF határozott véleménye, hogy jó színvonalú oktatás, kutatás, egészségügyi és szociális ellátás, kultúraápolás, közbiztonság és jól működő közigazgatás nélkül nem lehet versenyképes az ország.

A közszolgálat dolgozói érdekeltek a közszféra modernizálásában, készek részt vállalni a jobbító, az észszerűen takarékos megoldások, a versenyképességet, a jobb hatékonyságot szolgáló intézkedések előkészítésében. *A közszféra intézményrendszerének átalakítása azonban csak a társadalmi hatások, a szakmai szempontok és a pénzügyi lehetőségek együttes figyelembevételével, az eltérő érdekek észszerű kompromisszumán, a társadalmi közmegegyezés minimumán lehetséges.* Az intézkedések nem veszélyeztethetik az állampolgárok alapellátását, nem súlyosbíthatják anyagi terheiket, nem járhatnak nagyarányú elbocsátásokkal.

A SZEF elnöke elfogadhatatlannak minősítette a közszféra és a versenyszféra jogviszonyának összemérésére irányuló törekvéseket, s kijelentette: nem lehet vita tárgya az önálló jogviszony fenntartása és továbbfejlesztésének szükségessége.

A bérlhelyzettel kapcsolatban szóvá tette, hogy a 2000-es évek elején történt javulás után 2004-ben ismét reálkereset-csökkenés következett be a közszolgálatban. A SZEF fontosnak tartja, hogy a reálkeresetek — a gazdaság teljesítményével összhangban, — az európai átlaghoz közelítve érzékelhetően javuljanak.

A létszámügyekről szólva Szabó Endre megismételte a SZEF következetes álláspontját: a létszámviszonyokról csak a társadalmi elvárásokból, a politikai, kormányzati követelményekből, a jogszabályi és a szakmai normákból kiindulva lehet tisztességes értékítéletet alkotni. Nem állítjuk, hogy a közszférában sehol nincs lehetőség létszámcsökkentésre, de a meggondolatlan, permanens csökkentés bizonytalanságban tartja a munkavállalókat, rontja a munkakedvet és a munkamorált.

A SZEF — jelentette ki az elnök — átgondolatlan, több jogi és munkaszervezési problémát okozó intézkedésnek tartja, ezért határozottan elutasítja azt a döntést, amely a közszolgálati foglalkoztatás felső határát kötelezően 65. évben határozta meg. Ugyancsak rossz döntés volt a 13. havi juttatás szabályainak és kifizetési idejének módosítása. A SZEF mindkét ügyben érdekegyeztető tárgyalást kért és kezdeményezte a két átgondolatlan törvénypont módosítását.

A SZEF indítványozza az egészségügyi dolgozók kötelező kamarai tagságának megszüntetését is. Ez alkotmányos nézőpontból és a szervezkedés szabadsága szempontjából is elfogadhatatlan. A lépést a szakszervezetek meggyengítésére irányuló szándékként értelmezzük — jelentette ki Szabó Endre.

Beszédének befejező részében a SZEF elnöke a szakszervezetek helyzetéről, az érdekképviselési tevékenységet nehezítő tényezőkről szólt. Utalt azokra a politikai, kormányzati és munkáltatói megnyilvánulásokra, amelyek a rendszerváltás óta a munkavállalók, a szakszervezetek jogainak megnyirbálására, működési feltételeik ellehetetlenítésére irányultak. Ennek jeleit sajnos még ma is tapasztaljuk — tette hozzá Szabó Endre. — Miközben jó néven vesszük a szakszervezetek szerepének megerősítését kívánó miniszterelnöki nyilatkozatokat, értékeljük az érdekegyeztetésért felelős tárca erőfeszítéseit, ez nem jellemzi a minisztériumok egy részét. Sok ilyen jellegű ütközésünk van a települési önkormányzatokkal is, függetlenül a politikai színezetüktől. Határozottabb kormányzati magatartásra, sőt számon kérésre van szükség ahhoz, hogy az érdekegyeztetésnek a jelenlegi kormány által visszaállított intézményei hatékonyabban működhessenek.

Sürgetjük a munkavállalók kiszolgáltatottságát mérséklő, a szakszervezetek jogait bővítő intézkedések meghozatalát. Vizsgálandó, hogy a szakszervezetek mely területen vállalhatnak nagyobb szerepet állami jellegű feladatok ellátásában. Egyebek között például a jogsegélynyújtásban, a fogyasztóvédelemben, a foglalkoztatáspolitikában, az átképzésben, a társadalombiztosítás társadalmi ellenőrzésében. Szerepvállalásunk megalapozhatja a szakszervezetek anyagi támogatásának a jelenlegihez képest jobb és hatékonyabb rendszerét.

Gyurcsány Ferenc válasza a felvetésekre

A **közszolgálat alapkérdéseiről** szólva a miniszterelnök utalt arra, hogy Magyarországon az elmúlt tizenöt évben nem volt közszolgálati reform, s jelenleg rendkívül hiányosak is egy ilyen lépés feltételei. Gyurcsány Ferenc elvi kérdésként kezeli, hogy a

közszolgálat alapkérdéseit vizsgálva a *közhatalom* gyakorlását el kell választani a *közszolgáltatásoktól*. A két fogalomra nem alkalmazhatók ugyanazok a szabályok. A közhatalom gyakorlása semmilyen értelemben nem magánosítható. Nem magánosítható a finanszírozása és a közhatalom gyakorlásában részt vevő intézmények tulajdona, s a felügyelete is csak a demokratikus köztársaság államrendszerébe illetően működhet.

Más a helyzet a közszolgáltatásokkal. A rendszerváltás óta nem volt érdemi vita arról, hogy mi a közszolgáltatásoknak az a köre, amelyet hosszú távon közfinanszírozásban kell tartani. Teljesen kidolgozatlan az is, hogy milyen garanciákat vállaljon az állam ezekre az eldöntendő közfinanszírozásban maradó közszolgáltatásokra, az igénybevevőknek nyújtott szolgáltatások minőségére, mennyiségére, elérhetőségére. Ettől eltér az a kérdés, hogy ha az állam kötelessége az állampolgárok számára a közjavából finanszírozva bizonyos — mennyiségi és minőségi garanciális elemekkel is körülhatárolt — szolgáltatásokat adni, akkor maga a szolgáltató intézmény magánkézben, vagy állami kézben van. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a *tulajdonos állam* és a *szolgáltató állam* két különböző dolog. A téma megítélésekor nem jó megközelítés sem az állam, sem a piac, a magántulajdon idealizálása, egyoldalúan általánosító kezelése.

A miniszterelnök a találkozón egyértelművé tette, hogy a *közszolgáltatás* nem pusztán a közszolgáltatásban dolgozók ügye. Ez azoknak az ügye, akik a közszolgáltatást kapják. Ez legalább tízmillió ember. A közszolgáltatásoknak — a tudás-javak, az egészség-javak, a kulturális javak területén — túlnyomórészt és alapvetően közfinanszírozásban kell maradniuk. Az ezzel kapcsolatos beszélgetéseknek most már arról kell folyniuk, milyen garanciát lehet adni tízmillió magyar állampolgárnak arra, hogy mindenki azonos lehetőséggel, azonos feltétellel férhet hozzá ezekhez a javakhoz. Ha egyszer közfinanszírozású a szolgáltatás, akkor nem lehet, hogy egyesek jól járnak, mások meg kevésbé járnak jól. Ugyanis nem csak akkor vagyunk egyenlők, amikor be kell fizetnünk az adónkat, hanem akkor is egyenlőnek kell lennünk, amikor igénybe akarjuk venni ezeket a szolgáltatásokat.

A **közsféra bérügyeivel** kapcsolatban a miniszterelnök kijelentette: pontosan tudom, hogy 2004. némi reálbércsökkenést hozott. Hozzátette azonban, hogy ebben a parlamenti ciklusban túlteljesül az, amit a kormány 2002-ben a bérfelzárkóztatásra vonatkozóan négy évre ígért. Ma már látható, hogy az idén — mivel minden várakozást meghaladóan egyre kisebb az infláció — a reálbérek emelkedése is közelebb lesz a 4 százalékhoz, mint a háromhoz. Gyurcsány Ferenc őszintén kijelentette: bérügyben nincs annál nagyobb mozgástér, mint amiben az Országos Érdekegyeztető Tanács (OÉT) ülésén megállapodtunk. Ráadásul számolni kell azzal is, hogy az infláció csökkenésének van még egy hatása: a költségvetés bevételei nem növekedni, hanem csökkenni fognak, mert a tervezettnél kisebb infláció miatt az adóbevételek alacsonyabbak lesznek.

A **65 éven felüliek köztisztviselői, közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetése** rossz döntés volt, — ismerte el a miniszterelnök, aki hozzátette: egy át nem gondolt képviselői indítványra született ez a nem kellően körültekintő szabály. Határozott ígéretet tett arra, hogy megoldást talál a kormány vagy a törvény érintett paragrafusainak visszavonására, vagy egy finomabb szabályozás kidolgozására. Egy biztos: így ez a rossz rendelkezés június 1-jén nem léphet életbe.

A **13. havi bérekkel** kapcsolatos érdekképviseleti észrevételekre az Alkotmánybírósághoz intézett szakszervezeti beadványok ügyében születő döntéseknek megfelelően cselekszik majd a kormány.

A miniszterelnök egyetértett azzal az igénnyel is, hogy **a szakszervezeteknek a mainál több lehetőséget és szerepet kell kapniuk a munkavállalói léthez kapcsolódó ügyekben**, mint amilyen például a munkabiztonság, a felnőttképzés, a fogyasztóvédelem. Támogatjuk azokat az elképzeléseket — mondta —, hogy az alapvetően a munkáltatók és a munkavállalók befizetéseiből képződő két nagy társadalombiztosítási alapon — az egészségbiztosítási és a társadalombiztosítási alapon — teremtsék meg a közvetlenebb társadalmi felügyelet lehetőségét, s ebben vegyenek részt a szakszervezetek. A kormány politikai támogatását bírják azok, akik ebbe az irányba akarnak menni.

2. A Szövetségi Tanács döntései aktuális ügyekben

- a.) Szövetségi Tanács egyhangúlag megerősítette az Ügyvivő Testület 2004. novemberi döntését, amellyel — eleget téve a 16 tagszervezettel és 7362 fizető taggal rendelkező *Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége (PHDSZSZ)* tagfelvételi kérelmének — a SZEF tagszervezetei sorába iktatta a PHDSZSZ-t.
- b.) A Szövetségi Tanács tájékoztatásként tudomásul vette az Ügyvivő Testületnek azt a döntését, hogy a SZEF képviselőjében Michalkó Péter, a Közszolgálati Szakszervezetek Szövetségének elnöke vegyen részt a kormányzati megbízással működő Adóreform-bizottság munkájában.
- c.) A testület tájékoztatást hallgatott meg arról, hogy a SZEF III. Kongresszusán megfogalmazott igények alapján előkészületben van a *SZEF Ifjúsági Tagozatának megalakítása*. Ezt szolgálja a *közsférában dolgozó fiatalok országos találkozója*, amelyre Balatonlellén kerül sor 2005. május 9-11-én.